

Η χρήση της διορθωτικής αναδιατύπωσης στο επίπεδο αρχαρίων μαθητών της νέας ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

Σοφία Ιωάννου

Υποψήφια Διδάκτωρ Τομέα Γλωσσολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

sioanno@phil.uoa.gr

Η παρούσα μελέτη εντάσσεται στο πλαίσιο της διερεύνησης της συμβολής της διεπιδραστικής διορθωτικής ανατροφοδότησης στη γλωσσική κατάκτηση, κατά τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον των ερευνητών εστιάστηκε στη διορθωτική αναδιατύπωση, καθώς, ενώ αποτελεί τη συχνότερη στρατηγική διόρθωσης, οι έρευνες καταδεικνύουν χαμηλά ποσοστά όσον αφορά την αποτελεσματικότητά της. Πολλοί ερευνητές επεσήμαναν ότι η χαμηλή αποτελεσματικότητα των αναδιατυπώσεων οφείλεται στο γεγονός ότι πολλές φορές οι μαθητές δεν αντιλαμβάνονται τη διορθωτική λειτουργία τους, η οποία φαίνεται να είναι ασαφής λόγω των μορφικών χαρακτηριστικών τους. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει μια ταξινόμηση των αναδιατυπώσεων, όπως αυτές εμφανίζονται κατά τη διεπίδραση στην τάξη, ώστε να διερευνηθούν τα χαρακτηριστικά των αναδιατυπώσεων που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητά τους. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από το Διδασκαλείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στη διαδικασία συλλογής δεδομένων συμμετείχαν δύο τμήματα αρχαρίων, τα οποία αποτελούνταν από 55 ενήλικες μαθητές και μία διδάσκουσα. Ηχογραφήθηκαν συνολικά 15 διδακτικές ώρες, από τις οποίες απομονώθηκε και απομαγνητοφωνήθηκε η διεπίδραση της διδάσκουσας με τους μαθητές στο πλαίσιο της ελεύθερης παραγωγής προφορικού λόγου στην τάξη. Η ταξινόμηση των αναδιατυπώσεων γίνεται με βάση τα εξής χαρακτηριστικά: τον στόχο της διόρθωσης (γραμματική ή λεξιλόγιο), τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διόρθωση (κατάφαση ή ερώτηση), την έκταση του αναδιατυπωμένου εκφωνήματος (απομονωμένο ή ενσωματωμένο), την επανάληψη του διορθωμένου εκφωνήματος και τον emphatic επιτονισμό. Η αποτελεσματικότητα των χαρακτηριστικών των αναδιατυπώσεων εξετάζεται μέσα από την άμεση ανταπόκριση του μαθητή που ακολουθεί τη διορθωτική παρέμβαση της διδάσκουσας (uptake). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα χαρακτηριστικά των αναδιατυπώσεων που παρακίνησαν τους μαθητές να εντοπίσουν την διορθωτική τους λειτουργία είναι: η χρήση των αναδιατυπώσεων με τη μορφή ερωτήσεων, η χρήση αναδιατυπώσεων που απομονώνουν το λάθος, ο περιορισμένος αριθμός αλλαγών, ώστε να μην υπάρχει μεγάλη απόκλιση από το λανθασμένο εκφώνημα του μαθητή και η προσωδιακή έμφαση. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ο βαθμός ρητότητας (explicitness) των αναδιατυπώσεων μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τα μορφικά χαρακτηριστικά τους και ότι οι ρητές αναδιατυπώσεις προωθούν τη γνωστική διαδικασία του εντοπισμού των ασυμβατοτήτων μεταξύ του γλωσσικού εισαγομένου και της διαγλώσσας των μαθητών (noticing the gap), καθώς και τη γνωστική διαδικασία τροποποίησης του γλωσσικού εξαγομένου, διεργασίες που διευκολύνουν τη γλωσσική κατάκτηση.